

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

5. Актуальні проблеми сучасної етносоціології

Наталія Богдан, Олександр Пилипенко
Національний університет харчових технологій

Етнічні спільноти — один із ключових елементів соціальної структури суспільства і невід'ємний фактор соціального розвитку суспільства. Значимість етнічних спільнотей у суспільному прогресі полягає у тому, що по-перше, вони є одними із найдавніших соціальних утворень, по-друге, являють собою численні групи індивідів, по-третє, так як етноси є носіями специфічних соціокультурних цінностей, історичного досвіду, вони відіграють велику роль в соціалізації як окремих індивідів, так і соціальних груп, по-четверте, беруть активну участь в політичних, культурних, економічних процесах і є, таким чином, однією з найважливіших соціальних складових суспільства.

Головним поняттям етносоціології є, безумовно, етнос. Ключовим питанням в дослідженні етносу до сьогодні залишається з'ясування його суті та характеру виникнення і розвитку — етногенезу.

Етногенез — процес походження, формування і розвитку етнічних спільнотей, сучасних народів та націй.

Одним з прихильників концепції штучно сконструйованих етносів, згідно якої етноси формуються не завдяки природним чинникам вважається Л.Гумільов.

Появі етносу, згідно Л. Гумільову передують консорції та субетноси. Консорцією він називає групу людей, що об'єднуються схожою долею. До консорцій відносяться гуртки, артілі, секти тощо. Більшість з них розпадаються, проте деякі залишаються і перетворюються у субетнос. Він же, за сприятливих обставин може перетворитися у етнос. Такою сприятливою обставиною Гумільов вважає так званий пасіонарний поштовх.

Етносоціальні процеси є загальносвітовими, тому природно що вони не оминули й нашої держави. Основними напрямками досліджень сучасних українських і західних соціологів, що спеціалізуються на етнічних проблемах нашої держави у контексті етносоціальних процесів є:

- дослідження процесу національного відродження українців;
- вивчення проблеми міжетнічних взаємин;
- аналіз державної політики щодо захисту прав національних меншин України.

Найвищою формою вияву етнічних спільностей є нація, котра виявляється одним із провідних предметів досліджень етносоціології.

Соціологів, які досліджують проблему нації, найбільше цікавлять питання щодо з'ясування сутності націй, відмінності й подібності їх до інших етнічних спільнот, чинники, що лежать в основі розбудови нації, а також час утворення націй.

Література

1. *Арбенина В.Л.* Методологические проблемы этносоциологического исследования //Харьковские социологические чтения-95. Доклады и сообщения участников. — Харьков, ХНУ, 1995.
2. *Гумилев Л. Н.* География этноса в исторический период. — М.: Наука, 1990.
3. *Добреньков В., Кравченко А.* Социология.—М.: ИНФ РА-М, Т.2.-2000.
4. *Лукашевич М. П., Туленков М. В.* Соціологія: загальний курс. - К.: Каравела, 2004.
5. *Народы мира: историко-этнографический справочник /* Под ред. Бромлея Ю. В. - М., 1988.
6. *Современная западная социология: словарь.* - М.: Политиздат, 1990.
7. *Соціологія: Терміни, Поняття, Персоналії.* /Уклад. В. Піча та ін. - Львів: Новий світ - 2000, 2002.